

2022-10-19

Till statsministern Ulf Kristersson,
migrationsministern Maria Malmer Stenergard,
arbetsmarknad- och integrationsministern Johan Pehrson,
samt till utrikesministern Tobias Billström

Vädjan om att förbättra situationen för ukrainska flyktingar i Sverige

Vi undertecknade vädjar till er att förbättra situationen för ukrainska flyktingar i Sverige. Vi ber er att ge ukrainare som har sökt skydd i Sverige en möjlighet att studera svenska språket genom SFI, att öka dagersättningen för dem som inte har något jobb ännu samt ge dem tillgång till flera av Arbetsförmedlingens insatser.

En förnyad rysk mobilisering är ett ytterligare tecken på att Rysslands brutala invasionskrig mot Ukraina kommer att pågå en längre tid. Ryssland fortsätter att terrorbomba ukrainska städer och civil infrastruktur och utför otaliga krigsbrott i de ockuperade delarna av landet. Därför kan inte alla ukrainska flyktingar återvända hem än. Massflyktsdirektivets förlängning som annonserades nyligen understryker att kriget är långvarigt och att skyddsbehovet för ukrainare måste ses som varaktigt. Ukrainare som har flytt till Sverige är mycket motiverade att jobba och bidra till både sitt uppehälle, det svenska samhället samt även direkt eller indirekt till sitt hemland. Att bara invänta krigets utgång med väldigt lite medel och utan någon syssla eller jobb är tärande då man känner sig mer som en belastning och endast lever med oron och väntan.

Befintliga språkinsatser för ukrainska flyktingar såsom kurser "Svenska från dag ett" leder inte till några utfärdade intyg samt har visat sig ha varierande kvalitet då det saknas krav på behöriga lärare [1]. Tillgången till gedigna språkkurser såsom SFI är avgörande för att snabbt kunna lära sig svenska och därefter komma in på arbetsmarknaden och bidra till det svenska samhället under sin tid som flykting. Att lära sig svenska är också en långsiktig investering eftersom svenskspråkiga ukrainare kommer att kunna utveckla handeln, kultur- och kunskapsutbytet med Sverige när de återvänder hem. Frågan om SFI för ukrainska flyktingar har identifierats som angelägen många gånger, bland annat av riksdagsledamöter, företrädare för Sveriges kommuner och regioner, språklärare, ukrainare och allmänheten [2, 3].

Ukrainska flyktingar som inte har något jobb erbjuds en ersättning på upp till 71 kr/dag (dvs. 2201 kr per månad). Det beloppet har inte ökat sedan 1994 [5], medan konsumentpriserna har sedan dess ökat med 154 % enligt SCB [6]. Att klara av alla sina behov på som mest 71 kr/dag

blir ännu svårare när priserna stiger under den pågående inflationen. De som erbjuds mat ska kunna klara sig med 19 kr/dag för alla andra nödvändiga saker, något som har påpekats att inte ens räcka till vare sig en enkel bussbiljett eller ett blöjbyte [7]. Hjälporganisationer, privatpersoner och volontärer ställer upp så gott de kan för att hjälpa till ur egen ficka men behovet är alldeles för stort. Många flyktingar tvingas därför att ta jobb med otrygga arbetsförhållanden och vissa har t.o.m. utsatts för människohandel [8]. Vissa tvingas återvända till landet i krig då de inte klarar av de höga kostnaderna i Sverige [9].

En del ukrainska flyktingar som lyckas ordna arbete i Sverige börjar ofta med en deltidsanställning och mycket låg ingångslön. När inkomsten överstiger det bidrag man får (högst 2201 kr per månad för en vuxen) så kan flyktingarna inte få bidrag till sig själva och sina barn. Det finns behov av att se över möjligheter för att flyktingar skulle kunna behålla dagersättningen så länge arbetsinkomsterna inte når den nivå som Migrationsverket anser motsvara rimliga levnadsomkostnader (Kronofogdemyndighetens schablonberäkning är 5 157 kronor per månad för en ensamstående vuxen under 2022) [10].

Det finns också behov av att Arbetsförmedlingen utökar sina väglednings-, utbildnings- och stödinsatser för ukrainare så att de kan hitta jobb och etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Tillgång till kurser för att utveckla eller lära sig nya arbetskunskaper kan vara till stor hjälp här, särskilt inom yrken där det råder arbetskraftsbrist i Sverige. Arbetsförmedlingen bör erbjuda alla tillgängliga verktyg och t.ex. korta utbildningsseminarier på engelska eller ukrainska.

Därför uppmanar vi den tillträdande svenska regeringen att:

- ge tillgång till SFI för ukrainska flyktingar,
- höja dagersättningsnivåer utifrån den rekordhöga inflationstakten,
- utöka Arbetsförmedlingens väglednings-, utbildnings- och stödinsatser för ukrainare.

Solidaritet med Ukraina måste innebära solidaritet med ryska aggressionens offer, flyktingarna, som måste behandlas med värdighet. Det är en utmärkt chans för Sveriges tillträdande regering att skapa tryggare förhållanden för ukrainare som sökt skydd i Sverige samt möjliggöra för dem att bidra till svenska samhället genom att lära sig språket och komma in på arbetsmarknaden. Särskilt nu med tanke på att massflyktsdirektivet har förlängts i ett år till. Det är också en möjlighet för Sverige att ta tillvara arbetskraft, kompetens och arbetsviljan som ukrainare besitter. När Ukraina har segrat, kommer dessa flyktingars kunskaper och erfarenheter vara ovärderliga för framtida handels- och kulturband mellan Sverige och Ukraina.

Tack på förhand!

Maksym Girnyk, Nordic Ukraine Forum
Kateryna Blagodyr, Help Ukraine Gothenburg
Ulrika Liljegren, Ukrainska föreningen i Vänersborg
Pavlo Melnyk, Ukrainska Föreningen Östergötland
Olesya Lutsan, Vinochok - ukrainska skolan i Göteborg
Olexandra Tershak Gustavsson, Ukrainska sällskapet i Göteborg
Zoryana Kiktsö, Ukrainska Kvinnoföreningen i Sverige
Andreas Nilsson, Stand With Ukraine Gothenburg
Kristin Halverson, STFU Tacticats
Take Aanstoot, Blågula Bilen AB

Referenser:

- [1] 2022-08-22. Ukrainare på flykt i fem månader – fortfarande utan SFI: "Varför sitta på bidrag?"
<https://www.dn.se/verige/ukrainare-pa-flykt-i-fem-manader-fortfarande-utan-sfi-varfor-sitta-pa-bidrag/>
- [2] Namninsamling: "SFI och arbetsmarknadsinsatser för ukrainare"
<https://www.mittskifte.org/petitions/sfi-och-arbetsmarknadsinsatser-for-ukrainare>
- [3] 2022-07-16. SKR: Ge ukrainska flyktingar rätt till SFI
<https://www.skf.se/2022-07-16/skr-ge-ukrainska-flyktingar-ratt-till-sfi>
- [4] 2022-08-30 "Många jobbhinder för ukrainska flyktingar"
<https://arbetet.se/2022/08/30/manga-jobbhinder-for-ukrainska-flyktingar/>
- [5] 2022-06-01 "Migrationsverkets dagarsättning"
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/skriftlig-fragga/migrationsverkets-dagersattning_H9111610
- [6] 2022-08-24 "Priserna i Sverige – Konsumentprisindex (KPI)"
<https://www.scb.se/hitta-statistik/verige-i-siffror/samhallets-ekonomi/kpi/>
- [7] 2022-08-20 "Mottagandet av de ukrainska flyktingarna ett praktiskt självsmål"
<https://www.gp.se/debatt/mottagandet-av-de-ukrainska-flyktingarna-ett-pr%C3%A4ktigt-sj%C3%A4lv-m%C3%A5l-1.79003750> ; I flera regioner måste ukrainska flyktingar betala för kollektivtrafiken.
- [8] 2022-04-16 "Ledare: Höj ersättningen – annars tvingas ukrainska flyktingar in i ännu större otrygghet"
<https://www.dn.se/ledare/hoj-ersattningen-annars-tvingas-ukrainska-flyktingar-in-i-annu-storre-otrygghet/>
- [9] 2022-08-24 Tufft för ukrainska flyktingar i Sverige: "Tvungen att tigga"
<https://www.tv4.se/artikel/1JimXbKfDvL0guwNgDPYXv/tufft-foer-ukrainska-flyktingar-i-sverige-tvungen-att-tigga>
- [10] 2021-07-28 Särskilda krav för permanent uppehållstillstånd
<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Flytta-till-nagon-i-Sverige/Forlanga-tillstand/Sarskilda-krav-for-permanent-uppehallstillstand.html>